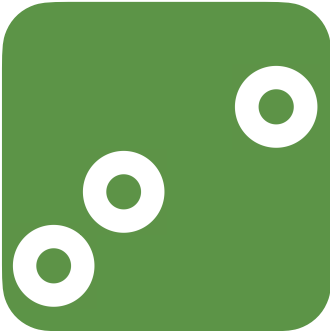


KUNSTENAAR/ VERBEELDEN

Experimenteren en creëren



1 2



Leerlingen experimenteren met de bouwstenen van de eigen discipline. Ze zetten daarbij hun fantasie in. Ze leren om vrij of binnen een kader te experimenteren.

Leerlingen leren om keuzes uit te stellen en niet direct klaar te zijn met een opdracht. Ze ontdekken dat de kortste weg (iets zien, horen en dat snel nadoen of afmaken) niet de meest interessante weg is.

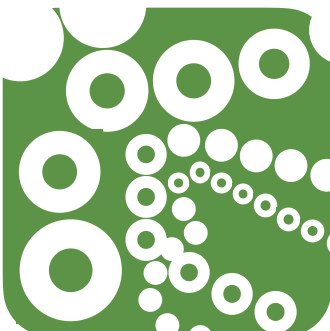
3



Leerlingen worden uitgedaagd om te blijven experimenteren. Ze proberen dingen uit en durven verschillende bouwstenen met elkaar te combineren. Ze worden uitgedaagd om buiten het eigen kader te kijken, om grenzen op te zoeken ...

Leerlingen leren om meer tijd te nemen voor een creatieproces om zo naar sterker werk te streven. Ze maken interessante keuzes en geloven daar ook in.

4



Leerlingen proberen verschillende mogelijkheden uit en durven daarbij risico's te nemen. Ze experimenteren met bestaande materialen en kunnen partituren, teksten, choreografieën of opdrachten naar hun hand zetten.

Leerlingen maken eigen artistieke keuzes.

KUNSTENAAR/ VERBEELDEN

Zich op persoonlijke wijze uitdrukken



1 2



Leerlingen gaan met materiaal uit de eigen leefwereld aan de slag. Ze integreren eigen ervaringen in hun spel en creaties.

Leerlingen kunnen een bestaand werk of een opdracht al een invulling geven. Ze ontdekken dat er veel manieren zijn om iets te maken en dat het sterk is om eigen versies te maken i.p.v. anderen te imiteren.

3



Leerlingen zoeken naar hun eigenheid. Ze ontdekken geleidelijk hun eigen uitdrukkingsmanieren. Ze verkennen hoe de eigen (innerlijke) (leef)wereld meer kan doorklinken in een werk. Ze ontwikkelen ook een persoonlijke smaak.

4



Leerlingen verdiepen de uitdrukkingsmogelijkheden van het instrument, de stem, het materiaal of het lichaam. Ze geven zo via de eigen kunstvorm expressie aan de eigen binnenkant, de eigen ervaringen.

Leerlingen ontwikkelen zo een eigen stijl. Ze ontdekken hun unieke ik als kunstenaar. Ze kunnen eigen artistieke ideeën (i.v.m. de interpretatie) ontwikkelen.

KUNSTENAAR/ VERBEELDEN

Zich inleven



1 2



Leerlingen ervaren op een eenvoudige manier de sfeer en het verhaal van een componist, auteur, choreograaf of beeldend kunstenaar.

3



Leerlingen kunnen een werk met inlevingsvermogen een invulling, sfeer, gevoel, energie ... geven. Ze kruipen in de huid van een componist, auteur, choreograaf of beeldend kunstenaar.

Leerlingen leren ook rekening houden met een stijl, stijlperiode of genre.

4



Leerlingen spelen, spreken, dansen of maken in de stijl die bij het werk past én met inlevingsvermogen voor de ideeën van de maker. Ze kunnen zelf die eigenheid van een werk of de maker lezen.

ONDERZOEKER/ ONDERZOEK

Nieuwsgierig en onderzoekend zijn



1 2



Leerlingen zijn ontdekkingsreizigers. Ze zijn verwonderd en (onder)zoeken spelenderwijs. Ze kijken met een open blik naar de wereld rondom hen en genieten van het nieuwe. Ze doen dat onbevangen en nieuwsgierig via spel, durf en experiment.

Leerlingen leren ook stil te staan en hun aandacht op iets te richten. Zo krijgt een vaktechnisch of artistiek aspect de aandacht.

3



Leerlingen kunnen, begeleid door de leerkracht, iets (be)studeren. Ze bouwen ook achtergrondkennis op. Leerlingen leren om vragen te stellen en in vraag te stellen. Ze leren om te balanceren tussen een kritische en een nieuwsgierige houding.

Pubers worden uitgedaagd om, ook in een levensfase waarin dit minder evident is, verwonderd te blijven.

4



Leerlingen genieten volop van nieuwe ontdekkingen. Ze ervaren dat nieuwsgierigheid een belangrijke motor is voor hun artistieke ontwikkeling. Ze kijken open en tegelijk kritisch naar de (kunst)wereld. Ze vinden een eigen houding om met de tegenstrijdigheid om te gaan die zo eigen is aan de kunsten.

Leerlingen krijgen inzicht in hun artistiek onderzoek en zijn reflectief. Ze kunnen een werk (dat ze tonen) zelfstandig plaatsen in een (kunsthistorische) context.

ONDERZOEKER/ ONDERZOEK

Eigen sterktes en werkpunten benoemen

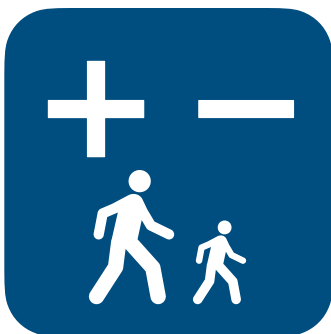


1 2



Leerlingen ontdekken op een speelse manier wat ze goed en minder goed kunnen. Ze leren daarbij om hun eigen werk te verbeteren.

3



Leerlingen hebben een scherper zicht op hetgeen ze goed kunnen. Ze kijken kritisch naar zichzelf en kunnen daar ook taal aan geven. Ze kunnen zichzelf al inschatten.

Leerlingen zijn in staat om, begeleid door de leerkracht, uitdagingen op korte termijn te benoemen.

4



Leerlingen hebben een goed beeld van hun sterktes en werkpunten. Ze kunnen dat ook in een genuanceerde taal verwoorden. Ze kunnen zichzelf realistische en gerichte doelen over een langere termijn stellen.

Leerlingen hebben gewoontes ontwikkeld om zichzelf voortdurend bij te sturen om zo altijd weer volgende stappen te zetten. Ze kijken onderzoekend naar zichzelf en slagen erin om dat in de les én thuis te doen.

ONDERZOEKER/ ONDERZOEK

Proces zichtbaar maken

1 2



Leerlingen worden op een speelse manier bewust gemaakt van hetgeen ze geleerd hebben.

Leerlingen richten, met hulp van de leerkracht, hun aandacht op de groei die ze doorgemaakt hebben. De leerkracht stelt daarbij vragen en benoemt welke processen hij/ zij ziet. Leerlingen leren dit ook te zien.

3



Leerlingen leren om onderzoekende vragen te stellen over hun eigen proces: Wat gaat moeilijk? Waarom is dit moeilijk? Hoe pak ik dit beter aan? Wat gaat makkelijk? Wat is mijn volgende stap? ... Zo leren ze zichzelf bijsturen.

Leerlingen worden zich, in een dialoog met de leerkracht en medestudenten, bewust van het proces dat ze doorlopen hebben.

4



Leerlingen kunnen uitdrukken wat hun artistieke eigenheid is. Ze kunnen zelfstandig taal geven aan het proces dat ze doorlopen hebben en de keuzes die ze maakten.

Leerlingen kijken met de nodige afstand naar het eigen leerproces. Ze kunnen een repetitieproces bespreken en evalueren.

ONDERZOEKER/ ONDERZOEK

Eigen horizon verruimen



1 2



Leerlingen tonen een onbevangen nieuwsgierigheid voor ideeën en vondsten die de leerkracht aanreikt. Ze maken zo op speelse wijze kennis met de eigen en andere kunstvormen.

Leerlingen kijken vanuit zichzelf: Wie ben ik? Wat kan ik?
En ze kijken al naar de anderen: Wie ben jij? Wat kan jij?

3



Leerlingen leren in deze fase enkele meesterwerken van de eigen discipline kennen en worden door de leerkracht gestimuleerd om naar films, concerten, tentoonstellingen en voorstellingen te gaan. Ze ontdekken gaandeweg met welke stijlen en genres ze de meeste affiniteit hebben.

Leerlingen plooiën in deze fase soms terug op de zaken die ze kennen. We nodigen hen toch uit om ook *een andere wereld* te blijven verkennen.

4



Leerlingen leggen verbanden tussen de eigen wereld en de kunstwereld. Ze kennen de belangrijkste meesterwerken van het eigen domein. Ze brengen eigen favorieten aan en zijn geïnteresseerd in voorstellingen/ tentoonstellingen en andere artistieke domeinen. Ze kunnen hun eigen spel verrijken met impulsen van buiten het eigen domein.

Leerlingen richten enerzijds hun aandacht op specifieke aspecten van het eigen domein én behouden anderzijds ook een nieuwsgierigheid op de kunstwereld.

SAMENSPELER/ DIALOOG

Samenwerken en samen maken

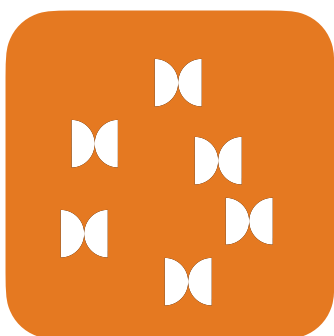
1 2



Leerlingen ervaren het plezier van samenwerken en samen maken. Ze leren om met anderen rekening te houden: ze leren kijken, luisteren en reageren. Zo bouwen ze vertrouwen op in zichzelf en in anderen.

Leerlingen leren dat afspraken nakomen het samenwerken sterker maakt.

3

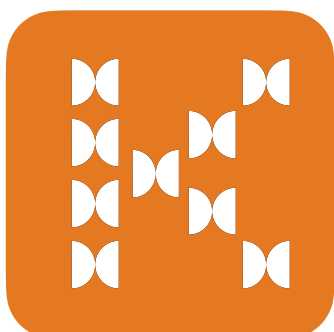


Leerlingen ervaren de meerwaarde en noodzaak van samenwerken. Ze komen afspraken na zodat samenwerken soepel verloopt. Ze houden rekening met anderen.

Leerlingen stemmen op de anderen af. Ze leren met vallen en opstaan samenwerken aan een product. Zo ontdekken ze een gezamenlijke werkmethode.

Ze hebben tijdens het spel niet alleen aandacht voor het eigen aandeel maar ook voor de interactie met medespelers.

4



Leerlingen zijn ervan doordrongen dat kunst iets is wat je ook samen doet. Ze kunnen soepel in een groep functioneren en met anderen samenwerken. Ze kunnen hun eigen aandeel instuderen en vertolken. Ze luisteren/ kijken tijdens hun samenspel naar de anderen en kunnen erop inspelen.

Leerlingen kunnen zelf, in kleinere groep, afspraken maken over een toonmoment of tentoonstelling. Ze tonen initiatief.

Ze gaan kritisch én open om met verschillende ideeën en maken onderbouwde keuzes.

SAMENSPELER/ DIALOOG

Respect tonen voor anderen en hun werk/
in dialoog gaan

1 2



Leerlingen leren luisteren en kijken naar de medespelers en oefenen om af te stemmen op anderen. Ze leren zich open te stellen voor verschillen in de groep.

Leerlingen ontdekken, begeleid door de leerkracht, hoe je respectvol met anderen kan omgaan. Ze leren afspraken na te komen.

Tijdens toonmomenten leren leerlingen dat luisteren en kijken naar anderen die hun werk tonen, erbij hoort. Ze worden gestimuleerd om in gesprek te gaan met elkaar.

3



Leerlingen kunnen zich al inleven in het werk en de gedachten van andere leerlingen. Ze gaan respectvol om met andere meningen en ideeën en doen ook iets met die input. Ze nemen de tijd om tijdens toonmomenten ook naar anderen te luisteren/kijken.

4



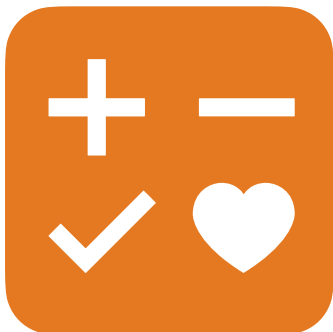
Leerlingen zoeken zelf de verschillende invalshoeken van anderen op, gaan respectvol met andere ideeën om en doen ook iets met die inzichten. Ze zijn er zich van bewust dat een open kijk op diverse meningen ook het eigen artistiek proces ten goede komt. Dat ze afspraken nakomen, is een evidentie geworden.

SAMENSPELER/ DIALOOG

Feedback geven



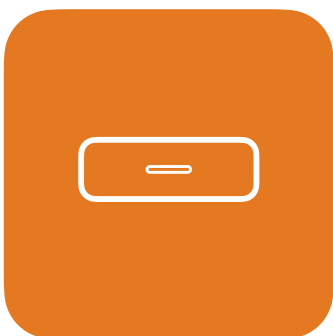
1 2



Leerlingen geven anderen feedback met behulp van afbeeldingen, woordenlijsten, handvatten zoals tip/ top, sterk/ werk ...

De leerkracht laat de leerlingen in deze fase zien hoe ze sterke feedback formuleren en geeft leerlingen de kans om die taal geleidelijk over te nemen.

3



Leerlingen kunnen vanuit een afgesproken focus (bijv. afwerking, uitdrukingskracht, positief, negatief, tip, kleurgebruik ...) gericht feedback formuleren. Ze gebruiken al vaktaal tijdens de feedback.

4



Leerlingen kunnen vanuit verschillende perspectieven feedback geven. Zo kunnen ze anderen gerichte en relevante feedback geven. Ze zijn in staat om belangrijke van minder belangrijke zaken te onderscheiden. Ze gebruiken consequent vaktaal.

Leerlingen kunnen zichzelf voortdurend feedback geven en bijsturen. Zo wordt feedback een belangrijk werkinstrument om te leren.

PERFORMER/ TONEN

Codes van het (zich) tonen gebruiken (podiumkunsten)



1 2



Leerlingen leren de elementaire rituelen van een optreden kennen: opkomen, zich naar een publiek richten en een applaus in ontvangst nemen. Ze leren contact maken met het publiek.

3



Leerlingen kunnen, na oprissing in de klas, de rituelen van een optreden uitvoeren (opwarmen, concentreren, groeten ...). Ze verkennen verder de mogelijkheden van performen: een fiere lichaamshouding aannemen, energie tonen, je tijd nemen, een sfeer kunnen pakken ...

4



Leerlingen gebruiken de codes van het (zich) tonen zelfstandig: opwarmen, opkomen, zich concentreren, stemmen, stiltemoment voor start, groeten ... Deze rituelen zijn geautomatiseerd.

Leerlingen voelen al aan wat past in een context.

PERFORMER/ TONEN

Publiek willen raken (podiumkunsten)

1 2



Leerlingen leren zich ongedwongen, met spelplezier en met durf op het podium te tonen. Ze willen door een publiek gezien worden.

3



Leerlingen tonen zich met trots. Ze ontdekken hoe ze een publiek kunnen raken. Ze onderzoeken welke emoties ze bij een publiek willen oproepen.

4



Leerlingen nemen de tijd om te genieten van de respons van een publiek. Ze zijn in staat om een welbepaald gevoel bij een publiek uit te lokken.

PERFORMER/ TONEN

Eigen oeuvre opbouwen (podiumkunsten)



1 2



Leerlingen staan open voor het basisrepertoire dat de leerkracht aanreikt. Ze maken zich onder begeleiding het materiaal eigen.

3



Leerlingen breiden hun repertoire uit door verschillende stijlperiodes en genres te verkennen. Ze ontdekken gaandeweg wat hen het meest ligt.

Sommige leerlingen verliezen in deze fase hun interesse voor het materiaal en de werken die de leerkracht aanbiedt. We nodigen hen toch uit om ook een andere wereld te blijven verkennen en voor hen onbekend werk te ontdekken.

4



Leerlingen ontwikkelen een gevarieerd repertoire en/ of specialiseren zich in één bepaalde stijl of genre. Ze kunnen een repertoire opbouwen dat bij de eigen mogelijkheden past. Ze kunnen op elk moment iets tonen.

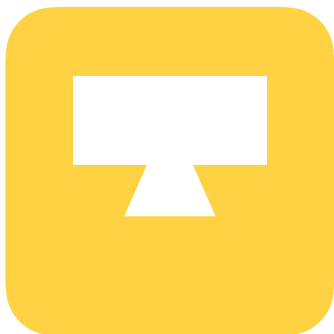
Leerlingen zijn in staat om zelf, bijv. via het internet, partituren, teksten ... gericht te zoeken.

PERFORMER/ TONEN

Tonen met kwaliteit (podiumkunsten)

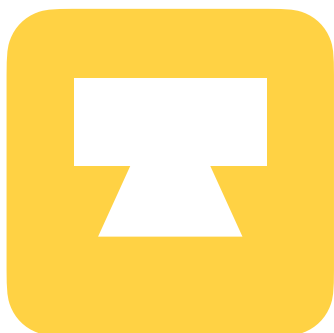


1 2



Leerlingen leren om iets af te werken voor een toonmoment. Ze ervaren dat een goede voorbereiding belangrijk is. Ze krijgen ook ruimte om te leren genieten van een optreden. Ze proberen om door te gaan als iets fout loopt.

3



Leerlingen bereiden een toonmoment zorgvuldig voor. Leerlingen kunnen omgaan met fouten. Ze leren positief te blijven denken op het podium: fouten horen erbij en dat is ok.

4

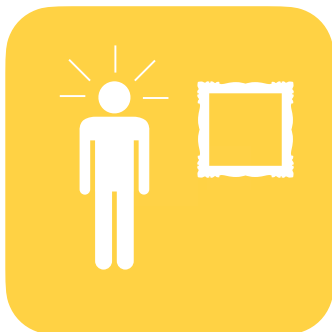


Leerlingen nemen zelf het initiatief om goed voorbereid te zijn. Leerlingen voelen zich voldoende comfortabel op een podium. Ze slagen erin om zich op een podium aan te passen aan wisselende omstandigheden (akoestiek, podium ...).

PERFORMER/ TONEN

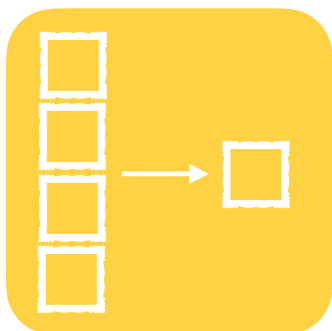
Werk selecteren en tonen (beeld)

1 2



Leerlingen tonen hun werk aan anderen. Ze doen dat met trots en vertellen er ook op hun eigen manier iets over. Ze kunnen ook al uitdrukken welk eigen werk ze het mooist vinden.

3



Leerlingen kunnen eigen werk voor een tentoonstelling selecteren. Ze kunnen benoemen welke criteria ze daarvoor gebruiken.

Leerlingen denken, begeleid door de leerkracht, na over de manier waarop werk getoond wordt. Ze ontdekken dat je daar bewust mee kan omgaan.

4



Leerlingen kunnen werk selecteren dat past binnen een kader, serie, tentoonstelling. Ze onderzoeken samen met de leraar hoe ze deel kunnen zijn van een grotere tentoonstelling. Ze kunnen de kwaliteit van eigen werk inschatten.

Leerlingen hebben oog voor verschillende mogelijkheden om eigen werk te presenteren en kunnen een gepaste presentatievorm kiezen. Ze leren vanuit het perspectief van een toeschouwer naar een tentoonstelling te kijken.